

TYÖELÄMÄ- JA TASA- ARVOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 1/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vuosilomalain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 7 päivänä helmikuuta 2013 lähettänyt työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi vuosilomalain muuttamisesta (HE 203/2012 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Tarja Kröger, työ- ja elinkeinoministeriö

- lakimies Katarina Murto, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- lakimies Inka Douglas, Toimihenkilökeskusz järjestö STTK ry
- asiantuntija Simopekka Koivu, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- johtaja Rauno Vanhanen, Suomen Yrittäjät ry
- johtava työmarkkinalakimies Lauri Niittylä, KT Kuntatyönantajat.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- valtiovarainministeriö
- Valtion työmarkkinalaitos.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vuosilomalakia. Kuukausipalkkaisia työntekijöitä ja virkamiehiä koskevan lomapalkan laskentasääntö muuttuisi tilanteissa, joissa henkilön työaika ja vastaavasti palkka muuttuvat lomanmääräytymisvuoden aikana. Näissä tilanteissa vuosilomapalkka laskettaisiin prosenttiperusteista lomapalkan laskentasääntöä käyttäen. Jos työaika ja vastaavasti palkka muuttuvat vasta lomanmääräytymisvuoden päättymisen jälkeen mutta ennen vuosiloman tai sen osan alkamista, vuosilomapalkka laskettaisiin lomanmääräytymisvuoden aikaisen työajan perusteella määräytyvän palkan mukaan.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös viikko- ja kuukausipalkan jakajista, joita käytettäisiin työsuhteen päättyessä maksettavan lomakorvauksen laskennassa. Lisäksi säännöstä työntekijän oikeudesta saada vuosilomansa tai sen osa siirretyksi vuosiloman aikaan sijoittuvan työkyvyttömyysjakson vuoksi ehdotetaan muutettavaksi siten, että siirto-oikeus koskisi jo ensimmäistä sairauspäivää.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2013.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vuosilomalain viikko- ja kuukausipalkkaisia työntekijöitä ja virkamiehiä koskevaa lomapalkan laskentasääntöä tilanteissa, joissa henkilön työaika ja vastaavasti palkka muuttuvat lomanmääräytymisvuoden aikana taikka lomanmääräytymisvuoden päätyttyä, mutta ennen vuosiloman tai sen osan alkamista. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi säännöstä työntekijän oikeudesta saada vuosilomansa tai sen osa siirretyksi vuosiloman aikaan sijoittuvan työkyvyttömyysjakson vuoksi.

Esityksellä pyritään saattamaan vuosilomalaki vastaamaan työaikadirektiivin tulkintaa, jonka Euroopan unionin tuomioistuin on viimeaikaisilla tuomioillaan vahvistanut. Tuomioiden sisällöt ovat siinä määrin yksiselitteisiä, että ne velvoittavat jäsenvaltioita suoraan eikä niiden toimeenpanossa ole siirtymäaikaa. Jäsenvaltiot, joiden lainsäädäntö ei vastaa direktiivin sisältöä, ovat viime kädessä vahingonkorvausvastuussa, jos kanne valtiota vastaan nostetaan. Lisäksi julkiset työnantajat ovat velvollisia noudattamaan direktiivin täsmällisiä säännöksiä, vaikkei kansallista lainsäädäntöä muutettaisikaan.

Lomapalkan laskentasäännön muuttaminen

Lomapalkan laskentasäännön muuttamista koskevan esityksen taustalla on Euroopan yhteisön tuomioistuimen ratkaisu EYT C-486/08 (Land Tirol), jossa tuomioistuin on katsonut osa-aikatyötä koskevan puitesopimuksen vastaiseksi senkaltaisen kansallisen säännöksen, joka johtaa siihen, että kokoaikaisena työntekijänä ansaittu loma joudutaan työajan muututtua osa-aikaiseksi pitämään osa-aikaisena ja osa-aikatyön palkalla. Näin ollen se, että työaika vähenee siirryttäessä kokoaikatyöstä osa-aikatyöhön, ei saa vähentää kokoaikaisena ansaitun vuosilomaai-

keuden ja loman ajalta maksettavan palkan määrää. Tuomioistuimen ratkaisussa ei ole otettu kantaa tilanteeseen, jossa työntekijä siirtyy osa-aikatyöstä kokoaikatyöhön. Voimassa olevan vuosilomalain 10 § johtaa siihen, että viikko- tai kuukausipalkkaisen lomapalkka lasketaan lomallelähtöhetken työajan ja siihen perustuvan palkan mukaan myös silloin, kun loma on ansaittu tekemällä pidempää työaikaa.

Esityksessä ehdotetaan vuosilomalain viikko- tai kuukausipalkkaisen työntekijän vuosilomapalkan laskentasääntöä muutettavaksi tilanteissa, joissa työntekijän työaika muuttuu lomanmääräytymisvuoden aikana tai lomanmääräytymisvuoden jälkeen, mutta ennen loman tai sen osan pitämistä. Jos työaika on muuttunut lomanmääräytymisvuoden aikana, lomapalkka lasketaan prosenttiperusteista lomapalkan laskentasääntöä käyttäen eli lomapalkka määräytyy lomanmääräytymisvuoden aikaisten ansioiden perusteella. Jos taas työntekijän työaika ja vastaavasti palkka muuttuvat vasta lomanmääräytymisvuoden päättymisen jälkeen ennen loman tai sen osan pitämistä, lomapalkka lasketaan koko lomanmääräytymisvuoden samana jatkuneen työajan mukaan määräytyvän palkan perusteella.

Muutoksen jälkeen kaikki työntekijät tulisivat — palkkausmuodosta riippumatta — periaatteeltaan samaan asemaan lomapalkan määräytyessä ansaintavuoden työskentelyn mukaan. Ehdotettu sääntely olisi symmetrinen eli toimisi oikeudenmukaisella tavalla riippumatta siitä, mihin ajankohtaan osa-aikatyö sijoittuu tai minälaista työajan lyhennystapaa on käytetty (vuorokautisen/viikoittaisen työajan lyhennys).

Esitys parantaa viikko- ja kuukausipalkkaisesta kokoaikaisesta työstä esimerkiksi osa-aikaeläkkeelle siirtyvien asemaa. Toisaalta se heikentää viikko- tai kuukausipalkkaisen työntekijän lomapalkkaa tilanteissa, joissa hän siirtyy osa-aikatyöstä kokoaikatyöhön esimerkiksi palatessaan osittaiselta hoitovapaalta takaisin kokoaikatyöhön. Vuonna 2010 annetun tasa-arvoselonteon mukaan naisia oli 94 prosenttia alle

3-vuotiaan lapsen hoitamiseksi osittaista hoitovapaata käyttäneistä.

Valiokunta pitää perusteltuna ja oikeudenmukaisena ehdotusta lomapalkan määräytymisestä loman määräytymisvuoden ansioiden perusteella sekä työajan pidentyessä että lyhentyessä. Muutos asettaa viikko- ja kuukausipalkkaiset samaan asemaan tuntipalkkaisten ja suorituspalkkaisten kanssa ja lieventää siten tältä osin eroavaisuuksia, joita vuosilomalakiin sisältyy erilaisissa työnteon muodoissa työskentelevien vuosilomaetuuksien määräytymisen osalta.

Vuosiloman tai sen osan siirtäminen työkyvyttömyyden ajalta

Työaikadirektiivistä johtuva muutostarve

Esityksessä ehdotetaan vuosilomalakiin muutosta, joka koskee niin sanottuja karenssipäiviä työntekijän sairastuessa vuosilomansa aikana. Vuosilomalain 25 §:n 2 momentin mukaan ensimmäiset seitsemän työkyvyttömyyspäivää eivät ole siirrettävissä myöhempään ajankohtaan, jos työkyvyttömyys alkaa vuosiloman tai sen osan aikana.

Euroopan unionin tuomioistuimen tuomion (C-78/11, Anged) mukaan työaikadirektiivin 7 artikla on esteenä sellaisille kansallisille säännöksille, joiden mukaan työntekijä, joka on tullut tilapäisesti työkyvyttömäksi palkallisen vuosilomansa aikana, ei saa myöhemmin pitää sitä osaa vuosilomastaan, joka osuu kyseiselle työkyvyttömyysjaksolle.

Euroopan unionin tuomioistuin on perustellut ratkaisukäytäntöään muun muassa sillä, että vuosilomalla ja sairauslomalla on erilaiset tavoitteet. Jos vuosiloma kuluu sairastettaessa, vuosiloman tarkoitus ei toteudu: työntekijä ei palaudu työn rasituksista vaan työ kuormittaa aikaisempaa enemmän. Vuosiloman pitäminen tarkoituksensa mukaisesti edesauttaa työssä jaksamista ja voi siten vaikuttaa myönteisesti myös työurien pidentymiseen.

Esityksessä ehdotetaan vuosilomalain 25 §:n 1 momenttia muutettavaksi siten, että se koskisi sekä vuosiloman alkaessa että sen aikana sairaudesta, tapaturmasta tai synnytyksestä johtuvaa

työkyvyttömyyttä. Näin ollen oikeus saada vuosiloma siirrettyksi koskisi loman ajankohtaan sijoittuvia sairauspäiviä. Siirto edellyttäisi työntekijän nimenomaista pyyntöä loman siirtämisestä sekä luotettavan selvityksen esittämistä työkyvyttömyydestä.

Ehdotetuista muutoksista aiheutuu työnantajalle lisäkustannuksia, joiden tarkkaa, toteutuvaa määrää ei pystytä laskemaan. Hallituksen esityksessä on arvioitu laskennallisten kustannusten suuruusluokkaa käyttämällä pohjana sairaudesta ja tapaturmista johtuvia keskimääräisiä työkyvyttömyyspäiviä. Näin laskien kustannukset voisivat nousta jopa 200 miljoonaan euroon vuodessa. Todellisten kustannusten määrä kullakin työnantajalle riippuu hyvin monesta eri muuttujasta. Tässä vaiheessa on vaikea arvioida esimerkiksi sitä, osuuko vuosiloman ajalle yhtä paljon työkyvyttömyyspäiviä kuin työssäoloaikaan ja missä määrin työntekijät todellisuudessa pyytävät vuosilomapäiviensä siirtoa.

Vaikka todellisia kustannusvaikutuksia ei pystytäkään arvioimaan, valiokunta katsoo, että karenssipäivien poistamisesta työnantajille aiheutuvat lisäkustannukset voivat olla huolestuttavan suuria, kun otetaan huomioon vallitseva suhdannetilanne ja ajankohtainen huoli suomalaisen työn kilpailukyvyn säilymisestä. Tästä syystä valiokunta ehdottaa lakiehdotukseen muutosta, jolla työnantajille aiheutuvia lisäkustannuksia pyritään vähentämään. Muutos koskee sitä loman osaa, joka on sovittu työ- tai virkaehtosopimuksella ja joka ylittää vuosilomalain mukaisen enintään viiden viikon loman.

Työ- tai virkaehtosopimuksella sovitut lomat

Työaikadirektiivissä säädetään neljän viikon vähimmäisvuosilomasta. Vuosilomalain mukaan yli vuoden jatkuneissa työsuhteissa vuosilomaa ansaitaan viisi viikkoa, jos lomanmääräytymiskuukaudet ovat täysiä. Lisäksi joidenkin alojen työ- tai virkaehtosopimuksissa on sovittu tätä pidemmistä vuosilomista.

Vuosilomalain systematiikan mukaan loman siirtämistä ja säästämistä koskevat säännökset koskevat kaikkia loman osia samalla tavoin. Vuosilomalain mukaan on mahdollista, että

työntekijä tai virkamies siirtää kaksi viikkoa lomastaan pidettäväksi vasta seuraavana kesänä. Niin ikään on mahdollista siirtää osa lomasta pidettäväksi säästövapaana myöhemmin sovittavana tai tietyin edellytyksin työntekijän ilmoittamana aikana. Siirron tai säästämisen jälkeen näitä loman osia käsitellään korvamerkitsemättä niitä tietyn vuoden lomiksi. Laissa ei myöskään säädetä siitä, missä järjestyksessä säästetyt tai siirretyt lomat tai loman osat on pidettävä.

Hallituksen esitys. Hallituksen esitys lähtee siitä, että työkyvyttömyyteen perustuvaa loman siirto-oikeutta määrittäessä vuosilomia ei erotella neljän viikon lomaan (kesäloma), viiden viikon lomaan (talviloma) ja tätä pidempiä tes- tai ves-perusteisiin lomiin. Hallinnollisen taakan kannalta esitys on mahdollisimman yksinkertainen ja selkeä: se ei edellytä sen seuranta, minkä loman ”päälle” sairausjaksot sattuvat sijoittumaan. Toisaalta selvää on, että loman tai sen osan siirrosta aiheutuu aina velvollisuus kirjata muutokset vuosilomakirjanpitoon.

Työ- ja virkaehtosopimukseen perustuviin lakia pidempiin vuosilomiin sovelletaan vuosilomalain 32 §:n mukaan lain vuosilomapalkkaa ja -korvausta koskevia säännöksiä, ellei työ- tai virkaehtosopimuksella ole toisin sovittu. Lisäksi lakisääteisen loman ylittävän loman antamiseen sovelletaan talviloman antamista koskevia säännöksiä, ellei muusta ole sovittu. Käytännössä tämä tarkoittaa, että loma voidaan antaa seuraavan vuoden vappuun mennessä, ellei muusta ole sovittu.

Työ- ja virkaehtosopimusosapuolilla on siten kelpoisuus sopia lakisääteisen vuosiloman ylittävän loman pituudesta, loman antamisen ajankohdasta ja antamisessa noudatettavista menettelytavoista sekä loman ajalta maksettavasta palkasta. Sopia voidaan myös siitä, oikeuttaisiko lakisääteisen loman ylittävän loman ajalle sijoittuva sairastuminen loman siirtoon vai ei. Vuosilomalakia pidemmistä vuosilomista on sovittu etenkin julkisella sektorilla sekä niillä yksityis-sektorin aloilla, joilla on historiallinen liittymä julkiseen puoleen.

Valiokunnan muutosehdotus. Vuosilomapäivien siirtoa koskevista muutoksista työnantajille aiheutuvien kustannusten vähentämiseksi valiokunta ehdottaa, että vuosilomalain 25 §:n säännös rajataan koskemaan vain lakisääteisiä vuosilomia lisäämällä sana ”lakisääteinen” pykälän otsikkoon. Näin ollen pykälä koskee vain vuosilomalain mukaisia lakisääteisiä vuosilomia. Alle vuoden työsuhteissa tämä tarkoittaa enintään 24 päivän lomaa ja yli vuoden työsuhteissa 30 vuosilomapäivää. Säännös ei sen sijaan koske työ- tai virkaehtosopimuksessa sovittuja edellä sanottua pidempiä vuosilomia. Lakisääteisiä vuosilomia pidempien loman osien ajalta työ- ja virkaehtosopimusosapuolet voivat edelleen sopia niissä sovellettavista karenssipäivistä.

Valiokunta on pyytänyt Valtion työmarkkinalaitokselta ja Kunnalliselta työmarkkinalaitokselta lausuntoa muutosehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. Saatujen lausuntojen mukaan muutoksen rajaamisen lakisääteisiin lomiin arvioidaan laskennallisesti säästävän valtiolla 7,9 miljoonaa euroa vuodessa ja kunnissa 31 miljoonaa euroa vuodessa.

Valiokunnan ehdottama rajausta lisää työnantajille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Säännös edellyttää sen seuraamista vuosilomakirjanpidossa, onko kyseessä vuosilomalain mukainen loman osa vai sitä pidempi tes- tai ves-perusteinen loman osa. Valiokunnan saamissa lausunnoissa ei ole kuitenkaan pystytty tarkemmin arvioimaan, miten suuria hallinnollisia ja tietojärjestelmämuutoksiin liittyviä lisäkustannuksia rajauksen noudattaminen aiheuttaa.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Jotta työpaikoilla ehditään kehittää vuosilomakirjanpitojärjestelmiä sekä vuosilomien siirtämiseen liittyviä uusia käytäntöjä ja toimintaohjeita, valiokunta ehdottaa, että vuosilomalain 25 § tulee voimaan vasta 1.10.2013.

Perustuslaki suojaa voimassa olevia työ- ja virkaehtosopimuksia. Tämän vuoksi ehdotetaan lakiin otettavaksi siirtymäsäännös, joka mahdollistaa voimassa olevien sopimusmääräysten soveltamisen sopimuskauden loppuun. Työnanta-

ja saa siis vuosilomalain muutoksen voimaantulosta huolimatta soveltaa työ- ja virkasuhteissaan ennen lain voimaantuloa tehdyn työ- tai virkaehtosopimuksen vuosilomalaista poikkeavia määräyksiä kulumassa olevan sopimuskauden loppuun saakka sellaisenaan, ellei työ- tai virkaehtosopimuksen mainittuja määräyksiä muuteta sitä ennen. Tämä oikeus on työnantajalla riippumatta siitä, onko hän velvollinen soveltamaan työehtosopimusta työehtosopimuslakiin perustuvan niin kutsutun normaalisitovuuden vai työehtosopimuksen yleissitovuuden perusteella. Työ- tai virkaehtosopimukseen perustuvat palvelussuhteen ehdot voisivat näin ollen muuttua joko ennen sopimuskauden päättymistä tai sen päättyessä vain työ- tai virkaehtosopimuksen tehneiden osapuolten välisellä sopimuksella. Säännös ei kuitenkaan estä työnantajaa ja työntekijää keskenään sopimasta työntekijälle edullisemmista ehdoista taikka työnantajaa soveltamasta työntekijöihinsä lyhyempiä karensseja kuin mistä työehtosopimuksessa on sovittu.

Käytännössä siirtymäsäännös tarkoittaa sitä, että 25 § tulee sovellettavaksi vasta voimassa olevien työ- ja virkaehtosopimuskausien jälkeen. Uusista työ- ja virkaehtosopimuksista sovitattaessa on lakisääteisten vuosilomien osalta karenssimääräykset poistettava, mutta lakisääteiset vuosilomat ylittävien lomapäivien karenssimääräyksistä voidaan edelleen sopia.

Loman siirtopyyntö ja siihen liittyvä selvitys
Lakiehdotuksen 25 §:ään ei sisälly aikarajaa, jonka kuluessa vuosiloman siirtämistä koskeva pyyntö on esitettävä. Säännöksen perustelujen

mukaan siirtoa on pyydetävä ilman aiheutonta viivytystä. Teksti on jätetty perusteluihin sen vuoksi, että lakiin ei ole haluttu asettaa tarkkaa aikarajaa, jonka kuluessa pyyntö pitää esittää. Työntekijän mahdollisuuksiin esittää pyyntö voivat vaikuttaa paitsi työntekijästä johtuvat olosuhteet, kuten tapaturman tai sairauden laatu, myös työnantajan olosuhteet, kuten se, onko työpaikka lomien aikana suljettu vai onko siellä joku, jolle siirtopyyntö voidaan viipymättä tehdä.

Muutoksen käytännön toteutuksen kannalta on olennaista, että alakohtaisesti työ- tai virkaehtosopimuksin taikka työpaikalla laadittavin pelisäännöin tarkennetaan menettelytavat, joita sovelletaan työkyvyttömyydestä esitettävään luotettavaan selvitykseen ja loman siirtopyyntöön. Työnantajan tasapuolisuusvelvoite edellyttää johdonmukaista, kaikkiin työntekijöihin samalla tavalla sovellettavaa käytäntöä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että loman siirtoa koskeva pyyntö perustellaan pääsääntöisesti lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön todistuksella, jotta mahdollisilta siirto-oikeuden väärinkäytöksiltä vältytään.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset) ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

vuosilomalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vuosilomalain (162/2005) 10 §, 17 §:n 3 momentti ja 25 § seuraavasti:

10 ja 17 §
(Kuten HE)

25 §

*Työkyvyttömyys **lakisääteisen** vuosiloman alkaessa ja aikana*

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 25 § tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä lokakuuta 2013.

Lain 10 §:n 4 momenttia sovelletaan (poist.) 1 päivästä huhtikuuta 2013 alkaen ansaittuihin vuosilomiin.

Työsuhteissa, joissa työnantajan on noudatettava tai joissa työnantaja saa noudattaa joko työehtosopimuslain (436/1946) tai työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 7 §:n nojalla ennen tämän lain voimaantuloa tehtyä työehtosopimusta, työnantaja saa soveltaa työehtosopimuksen tästä laista poikkeavia määräyksiä työehtosopimuksen päättymiseen saakka, jollei työehtosopimusta muuteta sitä ennen. Vastaavasti valtion virkaehtosopimuslain (664/1970), kunnallisen virkaehtosopimuslain (669/1970) tai evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain (968/1974) nojalla annettuja vuosilomaa koskevia, tästä laista poikkeavia määräyksiä saadaan soveltaa virkaehtosopimuksen päättymiseen saakka, jollei virkaehtosopimusta muuteta sitä ennen.(Uusi)

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa vuosiloman siirtämiseen liittyvien karenssisäännösten (vuosilomalain 25 §) muuttamisesta johtuvia toimin-

nallisia, taloudellisia ja työllisyysvaikutuksia sekä toimittaa asiasta selvityksen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle 31. päivään joulukuuta 2015 mennessä.

Helsingissä 14 päivänä maaliskuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Tarja Filatov /sd
vpj. Anne-Mari Virolainen /kok
jäs. Sanni Grahn-Laasonen /kok
Anna Kontula /vas
Eeva-Maria Maijala /kesk
Lea Mäkipää /ps
Elisabeth Naucclér /r
Annika Saarikko /kesk

Arto Satonen /kok
Mikko Savola /kesk
Eero Suutari /kok
Katja Taimela /sd
Jani Toivola /vihr
Maria Tolppanen /ps
vjäs. Arja Juvonen /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

Valiokuntaneuvos Ritva Bäckström.

VASTALAUSE

Perustelut

Keskustan eduskuntaryhmä katsoo, että työntekijällä on oikeus vähintään neljän viikon terveenä vietettyyn loma-aikaan, kuten myös EU:n työaikaa koskeva direktiivi edellyttää.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi säännöstä työntekijän oikeudesta saada vuosilomansa tai sen osa siirretyksi vuosiloman aikaan sijoittuvan työkyvyttömyysjakson vuoksi.

Taustalla on Euroopan unionin tuomioistuimen päätös. Sen tuomion (C-78/11, Anged) mukaan työaikadirektiivin 7 artikla on esteenä sellaisille kansallisille säännöksille, joiden mukaan työntekijä, joka on tullut tilapäisesti työkyvyttömäksi palkallisen vuosilomansa aikana, ei saa myöhemmin pitää sitä osaa vuosilomastaan, joka osuu kyseiselle työkyvyttömyysjaksolle.

Keskusta pitää välttämättömänä, että kansallinen lainsäädäntö on ajantasaista ja linjassa EU-tason päätösten kanssa. On selvää, että lainsäädäntömme on vastattava muutoksilla tuomioistuimen päätökseen ja siten sen tulkintaan työaikadirektiivin soveltamisesta.

Keskusta on tyytyväinen, että työelämä- ja tasa-arvovaliokunta päätyi käsittelyssään muutamaan alkuperäistä hallituksen esitystä ja rajoittamaan sen vaikutuksen vain lakisääteisen vuosiloman ajaksi. Hallituksen alkuperäinen esitys lähti siitä, että työkyvyttömyyteen perustuva loman siirto-oikeutta määrättäessä vuosilomia ei erotella neljän viikon lomaan (kesäloma), viidennen viikon lomaan (talviloma) ja tätä pidempiin tes-perusteisiin lomiin, vaan loma-ajan siirto-oikeus koskee kaikkea lomaa.

Keskusta kuitenkin pitää työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan tulkintaa tuomioistumisen päätöksen velvoittavuudesta edelleen liian kireänä. Keskustan mukaan EY-tuomioistuimen päätöksen velvoittama muutos suomalaiseen lainsäädäntöön toteutuu riittävällä tavalla siten, että lomapäivien siirto-oikeus loma-ajan sairastumisen osalta toteutuu vain työaikadirektiivin todel-

listen vaatimusten mukaisesti. Työaikadirektiivissä säädetään neljän viikon vähimmäisvuosilomasta. Näin ollen keskusta esittää, että nollakarenssi koskisi ainoastaan loma-ajan neljää viikkoa eli 24 arkipäivää. Direktiivin puitteissa on mahdollista asettaa tämän ajan ylimeinevältä osalta työntekijälle omavastuu aika, joka normaalin lakisääteisen 30 päivän loman kohdalla voisi olla siis kuusi päivää. Työ- tai virkaehtosopimuksiin perustuvien 30 päivää ylittävien lomanosien osalta on mahdollista kyseisillä sopimuksilla sopia, että niissä noudatetaan edelleen nykyistä työntekijän seitsemän päivän omavastuu aikaa.

Tältä osin esityksemme poikkeaa siis valiokunnan kannasta, joka ulottaa lomapäivien siirto-oikeuden koskemaan viittä, lakisääteistä vuosilomaviikkoa. Siten esityksemme eroaa valiokunnan kannasta myös työnantajiin kohdistuvilta kustannusvaikutuksiltaan.

Keskusta haluaa myös korostaa, että nykyisen lainsäädännön mukaiseen seitsemän päivän omavastuuosuuteen vuosiloman aikaisten sairastapauksien osalta ei ole kohdistunut laajaa yhteiskunnallista painetta tai palkansaajien edustajien vahvaa kritiikkiä ja siitä johdettua tarvetta muutokseen. Taustalla on vain EU-tason muutosvaatimus, ei laaja kolmikantaiseen päätöksentekoon kohdistunut paine.

Näin ollen keskusta näkee, että tuomioistuimen päätöstä on mahdollista tulkita kansallisesti pienimmän mahdollisen muutoksen kautta suhteessa nykyiseen lainsäädäntöön. Keskusta katsoo, että päätöksen soveltaminen millään muilla tavoin tuottaa erityisesti nykyisessä taloudellisessa tilanteessa kohtuuttoman paineen yrittäjille ja muille työnantajille.

Keskusta esittää vahvan kritiikkinsä siitä, että hallituksen esitys tuotiin eduskunnan käsittelyyn varsin puutteellisena vaikuttavuusarvioinnin osalta. Valiokunnan kuulemien asiantuntijalausuntojen perusteella voidaan kuitenkin arvioida, että käsittelyssä olleen esityksen talou-

delliset, toiminnalliset ja työllistävät vaikutukset ovat varsin negatiivisia työnantajien kannalta ja siten ristiriidassa Jyrki Kataisen hallituksen työllisyyttä ja kilpailukykyä koskevien tavoitteiden osalta. Keskusta pitää tärkeänä, että uuden lainsäädännön vaikutuksia arvioidaan riittävän pitkällä aikavälillä ja selvitetään sen seurauksia yrittäjien ja julkisen työnantajan toimintaan.

Hallituksen esityksen kuukausipalkkaisen lomapalkan laskentaa koskevan säännöksen soveltamisen osilta keskusta yhtyy valiokunnan kantaan.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena pait-
si 25 § muutettuna seuraavasti:*

25 §

*Työkyvyttömyys lakisääteisen vuosiloman al-
kaessa ja aikana*

(1 mom. kuten TyVM)

*Jos synnytyksestä, sairaudesta tai tapatur-
masta johtuva työkyvyttömyys alkaa vuosiloman
tai sen osan aikana, kuusi päivää (työntekijän
omavastuu-aika) ylittävää osaa ennen seuraavan
lomakauden alkua olevista työkyvyttömyyspäi-
vistä ei pidetä vuosilomana. (Uusi)*

*Edellä 2 momentissa tarkoitettua työntekijän
omavastuu-aikaa ei kuitenkaan sovelleta siltä
osin kuin se johtaisi siihen, että työntekijä saisi
pitää vähemmän kuin 24 lomapäivää ennen seu-
raavan lomakauden alkua. (Uusi)*

(4 mom. kuten TyVM:n 2 mom.)

Helsingissä 14 päivänä maaliskuuta 2013

Annika Saarikko /kesk
Mikko Savola /kesk
Eeva-Maria Maijala /kesk